

॥ चतुर्थः प्रश्नः ॥

नमोऽनुमदन्तु। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

नमो वाचे या चोदिता या चानुदिता तस्यै वाचे नमो नमो
वाचे नमो वाचस्पतये नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो
मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रपतयः परादुर्माहमृषीन्मन्त्रकृतो
मन्त्रपतीन्परादां वैश्वदेवीं वाचमुद्यासः शिवामदस्तां जुष्टान्देवेभ्यः
शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वमिदं जगत्। शर्म चन्द्रश्च
सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वदिष्ये भुवनं वदिष्ये तेजो
वदिष्ये यशो वदिष्ये तपो वदिष्ये ब्रह्म वदिष्ये सत्यं वदिष्ये
तस्मा अहमिदमुपस्तरणमुपस्तृण उपस्तरणं मे प्रजायै पशूनां
भूयादुपस्तरणमहं प्रजायै पशूनां भूयासं प्राणापानौ मृत्योर्मा
पातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मधु मनिष्ये मधु जनिष्ये मधु
वक्ष्यामि मधु वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचमुद्यासः शुश्रूषेण्या
मनुष्येभ्यस्तं मा देवा अवन्तु शोभायै पितरोऽनुमदन्तु ॥ १ ॥

[१]

युञ्जते मन उत युञ्जते धियः। विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः। वि
होत्रा दधे वयुनाविदेक इत्। मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः। देवस्य
त्वा सवितुः प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्यामा ददे।
अभिरसि नारिरसि। अध्वरकृद्देवेभ्यः। उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते ॥ २ ॥

देवयन्तस्त्वेमहे। उप प्रयन्तु मरुतः सुदानवः। इन्द्र प्राशूर्भवा
सचा। प्रेतु ब्रह्मणस्पतिः। प्र देव्येतु सूनृता। अच्छा वीरं नय

पङ्क्तिराधसम्। देवा यज्ञं नयन्तु नः। देवीं द्यावापृथिवीं अनु मे
मंसाथाम्। ऋद्ध्यासमद्य। मखस्य शिरः ॥ ३ ॥

मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णे। इयत्यग्र आसीः। ऋद्ध्यासमद्य।
मखस्य शिरः। मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णे। देवीर्वम्रीरस्य
भूतस्य प्रथमजा ऋतावरीः। ऋद्ध्यासमद्य। मखस्य शिरः ॥ ४ ॥

मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णे। इन्द्रस्यौजोऽसि। ऋद्ध्यासमद्य।
मखस्य शिरः। मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णे। अग्निजा असि
प्रजापते रेतः। ऋद्ध्यासमद्य। मखस्य शिरः ॥ ५ ॥

मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णे। आयुर्धेहि प्राणन्धेहि।
अपानन्धेहि व्यानन्धेहि। चक्षुर्धेहि श्रोत्रन्धेहि। मनो धेहि
वाचन्धेहि। आत्मानन्धेहि प्रतिष्ठान्धेहि। मान्धेहि मयि धेहि। मधु
त्वा मधुला करोतु। मखस्य शिरौऽसि ॥ ६ ॥

यज्ञस्य पदे स्थः। गायत्रेण त्वा छन्दसा करोमि। त्रैष्टुभेन
त्वा छन्दसा करोमि। जागतेन त्वा छन्दसा करोमि। मखस्य
रास्त्राऽसि। अदितिस्ते बिलङ्गुहातु। पाङ्केन छन्दसा। सूर्यस्य हरसा
श्राय। मखौऽसि ॥ ७ ॥

पते शिरं ऋतावरीरुद्ध्यासमद्य मखस्य शिरः शिरः शिरौऽसि नव च ॥ २ ॥ [२]

वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि। वरुणस्त्वा धृतव्रत आधूपयतु।
मित्रावरुणयोर्ध्रुवेण धर्मणा। अर्चिषे त्वा। शोचिषे त्वा। ज्योतिषे
त्वा। तपसे त्वा। अभीमं महिना दिवम्। मित्रो बभूव सप्रथाः। उत
श्रवसा पृथिवीम् ॥ ८ ॥

मि॒त्रस्य॑ च॒रुष॑णी॒धृतः॑ । श्रवो॑ दे॒वस्य॑ सा॒नसि॑म् । द्यु॒म्नं
चि॒त्रश्र॑वस्तमम् । सि॒ध्यै त्वा । दे॒वस्त्वा॑ स॒वितो॑द्व॒पतु । सु॒पा॒णिः
स्व॒ङ्गुरिः॑ । सु॒बा॒हुरु॑त श॒क्त्या॑ । अप॑द्यमानः पृथि॒व्याम् । आ॒शा दि॒श
आ पृ॑ण । उ॒त्तिष्ठ॑ बृ॒हन्म॑व ॥ ९ ॥

ऊ॒र्ध्वस्तिष्ठ॑ ध्रु॒वस्त्व॑म् । सूर्य॑स्य त्वा चक्षु॒षाऽन्वी॑क्षे । ऋ॒जवै॑ त्वा ।
सा॒धवै॑ त्वा । सु॒क्षित्यै॑ त्वा भू॒त्यै त्वा । इ॒दम॑हम॒मुमा॑मु॒ष्याय॑णं वि॒शा
प॒शुभिर्ब्र॑ह्मव॒र्चसे॑न पर्यू॒हामि॑ । गा॒य॒त्रेण॑ त्वा छ॒न्द॒सा च्छृ॑णद्भि ।
त्रैष्टु॑भेन त्वा छ॒न्द॒सा च्छृ॑णद्भि । जा॒ग॒तेन॑ त्वा छ॒न्द॒सा च्छृ॑णद्भि ।
छृ॒णत्तु॑ त्वा वाक् । छृ॒णत्तु॑ त्वोर्क् । छृ॒णत्तु॑ त्वा ह॒विः । छृ॒न्धि वाच॑म् ।
छृ॒न्ध्य॒जम् । छृ॒न्धि ह॒विः । दे॒व पुर॑श्चर स॒ग॒ध्यास॑न्त्वा ॥ १० ॥

पृथि॒वी भ॑व वा॒रुष॑द् ॥ ३ ॥ [३]

ब्र॒ह्मन् प्र॑व॒ग्येण॑ प्र॒चरि॑ष्यामः । हो॒त॒र्घ॒र्मम॑भिष्टु॒हि । अ॒ग्नी॒द्रौहि॑णौ
पुरो॒डा॒शाव॑धि॒श्रय॑ । प्र॒तिप्र॑स्था॒त॒र्वि॒हर॑ । प्र॒स्तो॒तः सा॒मा॒नि गा॑य ।
य॒जु॒र्यु॒क्तं॑ सा॒मभि॑रा॒क्त॑खन्त्वा । वि॒श्वे॒दै॒वैरनु॑म॒तं म॒रुद्भिः॑ ।
दक्षि॑णाभिः प्र॒त॒तं पा॑रयि॒ष्णुम् । स्तु॒भो वह॑न्तु सु॒मन॑स्यमा॒नम् ।
स नो॒ रुच॑न्धे॒ह्यह॑णीय॒मानः॑ । भूर्भु॑वः सु॒वः । ओ॒मिन्द्र॑वन्तः
प्र॒चर॑त ॥ ११ ॥

अ॒ह॑णीय॒मानो द्वे च॑ ॥ ४ ॥ [४]

ब्र॒ह्मन्प्र॑च॒रि॒ष्यामः॑ । हो॒त॒र्घ॒र्मम॑भिष्टु॒हि । य॒माय॑ त्वा म॒खाय॑ त्वा ।
सूर्य॑स्य ह॒र॒से त्वा । प्रा॒णाय॑ स्वाहा॑ व्या॒नाय॑ स्वाहा॑ऽपा॒नाय॑ स्वाहा॑ ।
चक्षु॑षे स्वाहा॑ श्रो॒त्राय॑ स्वाहा॑ । मन॑से स्वाहा॑ वा॒चे सर॑स्वत्यै स्वाहा॑ ।

दक्षा॒य स्वाहा॒ क्रत॑वे स्वाहा॑॥ ओज॑से स्वाहा॒ बला॑य स्वाहा॑॥
दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता मध्वा॑ऽनक्तु ॥ १२ ॥

पृ॒थि॒वीन्त॑प॒सस्त्राय॑स्व। अ॒र्चि॒रसि॑ शो॒चि॒रसि॑ ज्योति॒रसि॑ तपो॑ऽसि।
स॒ःसी॑दस्व म॒हा॒ऽ अ॒सि। शोच॑स्व दे॒ववी॑तमः। वि॒धूम॑म॒ग्ने अरु॑षं
मि॒येध्य। सृ॒ज प्र॑शस्तद॒रश॑तम्। अ॒ञ्जन्ति॑ यं प्र॒थय॑न्तो न वि॒प्राः।
व॒पाव॑न्तं नाग्नि॒ना तप॑न्तः। पि॒तुर्न पु॒त्र उप॑सि प्रेष्ठः। आ घ॒र्मो
अ॒ग्निमृ॑तय॒न्नसा॑दीत् ॥ १३ ॥

अ॒ना॒धृष्या॑ पु॒रस्ता॑त्। अ॒ग्नेरा॑धिपत्ये। आयु॑र्मे दाः। पु॒त्रव॑ती
दक्षि॑णतः। इन्द्र॒स्याधि॑पत्ये। प्र॒जां मे॑ दाः। सु॒षदा॑ प॒श्चात्। दे॒वस्य॑
सवि॒तुरा॑धिपत्ये। प्रा॒णं मे॑ दाः। आश्रु॑तिरुत्त॒रतः॑ ॥ १४ ॥

मि॒त्रावरु॑णयो॒राधि॑पत्ये। श्रोत्रं॑ मे दाः। वि॒धृति॑रुपरि॒ष्टात्।
बृह॒स्पते॑राधिपत्ये। ब्रह्म॑ मे दाः क्ष॒त्रं मे॑ दाः। तेजो॑ मे धा व॒र्चो
मे धाः। यशो॑ मे धा॒स्तपो॑ मे धाः। मनो॑ मे धाः। मनो॒रश्वा॑ऽसि
भूरि॑पुत्रा। विश्वा॑भ्यो मा ना॒ष्ट्राभ्यः॑ पाहि ॥ १५ ॥

सू॒पस॑दा मे भूया॒ मा मा॑ हि॒ःसीः। तपो॑ष्व॒ग्ने अन्त॑रा॒ऽ अ॒मित्रा॑न्।
तपा॑श॒ःसम॑रु॒षः पर॑स्य। तपो॑वसो चि॒किता॑नो अ॒चित्ता॑न्। वि
ते॑ तिष्ठन्ता॒मज॑रा अ॒यासः॑। चि॒तः स्थ॑ परि॒चितः॑। स्वाहा॑ म॒रुद्भिः॑
परि॑श्रयस्व। मा अ॒सि। प्र॒मा अ॒सि। प्र॒ति॒मा अ॒सि ॥ १६ ॥

स॒म्मा अ॒सि। वि॒मा अ॒सि। उ॒न्मा अ॒सि। अ॒न्तरि॑क्षस्यान्त॒र्द्धि॑रसि।
दि॒वं तप॑सस्त्रायस्व। आ॒भिर्गी॑र्भिर्यद॒तो न ऊ॑नम्। आप्या॑यय हरि॒वो
वर्द्ध॑मानः। य॒दा स्तो॒तृभ्यो॑ म॒हि गो॒त्रा रु॒जासि॑। भू॒यिष्ठ॑भाजो अ॒र्ध ते

स्याम। शुक्रन्ते अन्यद्यजतन्ते अन्यत् ॥ १७ ॥

विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि। विश्वा हि माया अवसि स्वधावः।
भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु। अरूहन्विभरूषि सायकानि धन्व। अरूहं
निष्कं यजतं विश्वरूपम्। अरूहं निदन्दयसे विश्वमभुवम्। न वा
ओजीयो रुद्र त्वदस्ति। गायत्रमसि। त्रैष्टुभमसि। जागतमसि।
मधु मधु मधु ॥ १८ ॥

अनन्तवसादीदुत्तरतः पाहि प्रतिमा असि यजतन्ते अन्यजागतमस्येकं च ॥ ५ ॥ [५]

दश प्राचीर्दश भासि दक्षिणा। दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीः।
दशोर्ध्वा भासि सुमनस्यमानः। स नो रुचन्धेह्यहणीयमानः।
अग्निष्ठा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयतु गायत्रेण छन्दसा। स मा रुचितो
रौचय। इन्द्रस्त्वा रुद्रैर्दक्षिणतो रौचयतु त्रैष्टुभेन छन्दसा। स मा
रुचितो रौचय। वरुणस्त्वादित्यैः पश्चाद्रौचयतु जागतेन छन्दसा।
स मा रुचितो रौचय ॥ १९ ॥

द्युतानस्त्वा मारुतो मरुद्भिरुत्तरतो रौचयत्वानुष्टुभेन छन्दसा। स
मा रुचितो रौचय। बृहस्पतिस्त्वा विश्वैर्देवैरुपरिष्ठाद्रोचयतु पाङ्गेन
छन्दसा। स मा रुचितो रौचय। रोचितस्त्वन्देव घर्म देवेष्वसि।
रोचिषीयाहं मनुष्येषु। सम्राद्धर्म रुचितस्त्वन्देवेष्वायुष्मास्तेजस्वी
ब्रह्मवर्चस्यसि। रुचितोऽहं मनुष्येष्वायुष्मास्तेजस्वी ब्रह्मवर्चसी
भूयासम्। रुगसि। रुचं मयि धेहि ॥ २० ॥

मयि रुक्। दश पुरस्ताद्रोचसे। दश दक्षिणा। दश प्रत्यङ्। दशोदङ्।
दशोर्ध्वो भासि सुमनस्यमानः। स नः सम्राडिषमूर्जन्धेहि। वाजी

वाजिने॑ पवस्व। रोचि॒तो घ॒र्मो रु॒चीय॑ ॥ २१ ॥

रोचय॑ धेहि॒ नवं च॑ ॥ ६ ॥

अप॑श्यङ्गोपा॒मनि॑पद्यमानम्। आ च॒ परा॑ च प॒थिभि॑श्चरन्तम्।
स स॒घ्रीचीः॒ स वि॑षूचीर्वसानः। आ व॑रीवर्ति॒ भुव॑नेष्वन्तः। अत्र
प्रा॒वीः। मधु॑ माध्वी॒भ्यां मधु॑ माधूची॒भ्याम्। अनु॑ वान्दे॒ववी॑तये।
सम॒ग्निर॒ग्निना॑ गत। सन्दे॒वेन॑ सवि॒त्रा। सꣳ सूर्ये॑ण रोचते ॥ २२ ॥

स्वाहा॑ सम॒ग्निस्त॑पसा गत। सन्दे॒वेन॑ सवि॒त्रा। सꣳ सूर्ये॑णारोचिष्ट।
ध॒र्ता दि॒वो विभा॑सि रज॑सः। पृ॒थिव्या॑ ध॒र्ता। उ॒रोर॑न्तरिक्षस्य ध॒र्ता।
ध॒र्ता दे॒वो दे॒वाना॑म्। अम॑र्त्यस्तपो॒जाः। ह॒दे त्वा॒ मन॑से त्वा। दि॒वे
त्वा॒ सूर्या॑य त्वा ॥ २३ ॥

ऊ॒र्ध्वमि॒मध्व॑रं कृ॒धि। दि॒वि दे॒वेषु॑ होत्रा॑ यच्छ। वि॒श्वासां॑ भुवां पते।
वि॒श्वस्य॑ भुवनस्पते। वि॒श्वस्य॑ मनसस्पते। वि॒श्वस्य॑ वचसस्पते।
वि॒श्वस्य॑ तपसस्पते। वि॒श्वस्य॑ ब्रह्मणस्पते। दे॒वश्रू॑स्त्वन्दे॒व घ॑र्म
दे॒वान्पा॑हि। तपो॒जां वाच॑म॒स्मे नि॒यच्छ॑ दे॒वायु॑वम् ॥ २४ ॥

ग॒र्भो दे॒वाना॑म्। पि॒ता म॑तीनाम्। पतिः॑ प्र॒जाना॑म्। मतिः॑
क॒वीना॑म्। सन्दे॒वो दे॒वेन॑ सवि॒त्रा य॑तिष्ट। सꣳ सूर्ये॑णारुक्त।
आ॒यु॒र्दास्त्वम॑स्मभ्य॒ङ्गम॑ व॒र्चो॒दा अ॑सि। पि॒ता नोऽसि॑ पि॒ता नो॑ बोध।
आ॒यु॒र्द्धास्त॑नू॒धाः प॑यो॒धाः। व॒र्चो॒दा व॑रिवो॒दा द्र॑विणो॒दाः ॥ २५ ॥

अ॒न्तरि॑क्षप्र उ॒रोर्व॑री॒यान्। अ॒शीम॑हि॒ त्वा मा मा॑ हि॒सीः। त्वम॑ग्ने
गृ॒हप॑तिर्वि॒शाम॑सि। वि॒श्वासां॑ मा॒नुषी॑णाम्। श॒तं पू॒र्भिर्य॑विष्ट
पा॒ह्यꣳह॑सः। स॒मेद्वार॑ꣳ श॒तꣳ हि॑माः। त॒न्द्रावि॑णꣳ हा॒र्दिवा॑नम्।

इहैव रा॒तयः॑ सन्तु। त्वष्टी॑मती ते सपेय। सु॒रेता॑ रे॒तो द॒धाना। वी॒रं
वि॒देय॑ तव स॒न्दशि॑। माऽह॑ रा॒यस्पोषे॑ण वि योष॑म् ॥ २६ ॥

रोचते सूर्याय त्वा देवायुर्व द्रविणोदा दधाना द्वे च ॥ ७ ॥ [७]

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे। अ॒श्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑म्। पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑मा
ददे। अ॒दित्यै॑ रा॒स्त्रासि॑। इ॒ड एहि॑। अ॒दित॑ एहि॑। सर॒स्वत्ये॒हि।
असा॒वेहि॑। असा॒वेहि॑। असा॒वेहि॑ ॥ २७ ॥

अ॒दित्या॑ उ॒ष्णीष॑मसि। वा॒युर॑स्यै॒डः। पू॒षा त्वो॒पाव॑सृजतु। अ॒श्विभ्या॑
प्र दा॑पय। यस्ते स्तनः॑ शश॒यो यो म॑यो॒भूः। येन॑ वि॒श्वा पु॒ष्यसि॑
वा॒र्याणि॑। यो र॒त्नधा॑ वसु॒विद्यः॑ सु॒दत्रः॑। सर॒स्वति॑ तमि॒ह धा॑त॒वेकः॑।
उ॒स्र घ॒र्मश्शि॑ष। उ॒स्र घ॒र्म पा॑हि ॥ २८ ॥

घ॒र्माय॑ शि॒ष। बृ॒हस्प॑ति॒स्त्वोप॑सीदतु। दान॑वः स्थ पे॒रवः॑।
वि॒ष्वग्वृ॑तो लो॒हिते॑न। अ॒श्विभ्या॑ पि॒न्वस्व। सर॒स्वत्यै॑ पि॒न्वस्व।
पू॒ष्णो पि॒न्वस्व। बृ॒हस्प॑तये पि॒न्वस्व। इन्द्रा॑य पि॒न्वस्व। इन्द्रा॑य
पि॒न्वस्व ॥ २९ ॥

गा॒यत्रो॑ऽसि। त्रै॒ष्टुभो॑ऽसि। जा॒गत॑मसि। स॒होर्जो॑ भा॒गेनो॑पमेहि॑।
इन्द्रा॑श्विना मधु॒नः सा॒रघ॑स्य। घ॒र्म पा॑त वसवो यज॑ता वट्। स्वाहा॑
त्वा सूर्य॑स्य र॒श्मये॑ वृ॒ष्टि॒वन॑ये जुहोमि। मधु॑ ह॒विर॑सि। सूर्य॑स्य
तप॑स्तप। द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑न्त्वा परि॑गृह्णामि ॥ ३० ॥

अ॒न्तरि॑क्षेण त्वोप॑यच्छामि। दे॒वाना॑न्त्वा पि॒तृणा॑मनु॒मतो॑ भर्तु॑
शके॑यम्। तेजो॑ऽसि। तेजो॑ऽनु प्रेहि॑। दि॒वि॒स्पृ॒ञ्चा मा॑ हि॒ंसीः।
अ॒न्तरि॑क्ष॒स्पृ॒ञ्चा मा॑ हि॒ंसीः। पृथि॒वि॒स्पृ॒ञ्चा मा॑ हि॒ंसीः। सु॒वर॑सि

सुव॑र्मे यच्छ॑ । दि॒वं यच्छ॑ दि॒वो मा॑ पाहि ॥ ३१ ॥

एहि॑ पाहि॑ पि॒न्वस्व॑ गृह्णामि॑ न॒वं च॥८॥ [८]

स॒मु॒द्राय॑ त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ । स॒लि॒लाय॑ त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ ।
अ॒ना॒धृ॒ष्याय॑ त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ । अ॒प्र॒ति॒धृ॒ष्याय॑ त्वा॒ वा॒ताय॑
स्वाहा॑ । अ॒व॒स्य॑वे॒ त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ । दु॒र्व॒स्व॒ते त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ ।
शि॒मि॒द्व॒ते त्वा॒ वा॒ताय॑ स्वाहा॑ । अ॒ग्न॒ये॒ त्वा॒ व॒सु॒म॒ते स्वाहा॑ । सो॒माय॑
त्वा॒ रु॒द्र॒व॒ते स्वाहा॑ । व॒रु॒णाय॑ त्वाऽऽदि॒त्य॒व॒ते स्वाहा॑ ॥ ३२ ॥

बृ॒ह॒स्प॒त॒ये त्वा॒ वि॒श्व॒दे॒व्या॒व॒ते स्वाहा॑ । स॒वि॒त्रे त्व॑र्भु॒म॒ते वि॒भु॒म॒ते
प्र॒भु॒म॒ते वा॒ज॒व॒ते स्वाहा॑ । य॒माय॑ त्वाऽङ्गि॒र॒स्व॒ते पि॒तृ॒म॒ते स्वाहा॑ ।
वि॒श्वा आ॑शा॒ दक्षि॑ण॒स॒त् । वि॒श्वा॑न्दे॒वान॑याडि॒ह । स्वाहा॑कृतस्य
घ॒र्म॒स्य॑ । म॒धोः॑ पि॒ब॒त॒म॒श्वि॒ना । स्वाहा॑ऽग्न॒ये॒ य॒ज्ञि॒याय॑ । शं य॒जु॒र्भिः ।
अ॒श्वि॒ना घ॒र्म पा॑त॒ः हा॒दि॒वा॒न॒म् ॥ ३३ ॥

अ॒ह॒दि॒वा॒भि॒रू॒ति॒भिः । अनु॑वा॒न्द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी म॑सा॒ताम् ।
स्वा॒हेन्द्रा॑य । स्वा॒हेन्द्रा॑वट् । घ॒र्म॒म॒पा॒त॒म॒श्वि॒ना हा॒दि॒वा॒न॒म् ।
अ॒ह॒दि॒वा॒भि॒रू॒ति॒भिः । अनु॑वा॒न्द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी अ॑म॒सा॒ताम् । तं प्रा॒व्यं
यथा॑ वट् । नमो॑ दि॒वे । नमः॑ पृ॒थि॒व्यै ॥ ३४ ॥

दि॒वि॒धा इ॒मं य॒ज्ञम् । य॒ज्ञमि॑म॒न्दि॒वि धाः॑ । दि॒वं गच्छ॑ । अ॒न्त॒रि॑क्षं
गच्छ॑ । पृ॒थि॒वीं गच्छ॑ । पञ्च॑ प्र॒दि॒शो गच्छ॑ । दे॒वान्घ॑र्म॒पान्गच्छ॑ ।
पि॒तृ॒न्घ॑र्म॒पान्गच्छ॑ ॥ ३५ ॥

आ॒दि॒त्य॒व॒ते स्वाहा॑ हा॒दि॒वा॒नं पृ॒थि॒व्या अ॒ष्टौ च॥९॥ [९]

इ॒षे पी॑पिहि । ऊ॒र्जे पी॑पिहि । ब्र॒ह्म॒णे पी॑पिहि । क्ष॒त्राय॑ पीपिहि ।

अ॒न्नः पी॑पिहि। ओष॑धीभ्यः पीपिहि। व॒नस्प॑तिभ्यः पीपिहि।
द्यावा॑पृथिवीभ्या॑ पीपिहि। सु॒भू॒ताय॑ पीपिहि। ब्र॒ह्मव॑र्चसाय॑
पीपिहि ॥ ३६ ॥

यज॑मानाय पीपिहि। मह्यं॑ ज्यैष्ठ्याय पीपिहि। त्विष्यै॑ त्वा। द्यु॒म्नाय॑
त्वा। इ॒न्द्रियाय॑ त्वा भूत्यै॑ त्वा। धर्मा॑सि सु॒धर्मा॑ मे॒न्यस्मे॑।
ब्रह्मा॑णि धारय। क्ष॒त्राणि॑ धारय। वि॒शन्धार॑य। ने॒त्वा वा॑तः
स्क॒न्दया॑त् ॥ ३७ ॥

अ॒मुष्य॑ त्वा प्रा॒णे सा॑दयामि। अ॒मुना॑ सह निर॒र्थं ग॑च्छ।
यौऽस्मा॑न्द्वेष्टि। यं च॑ व॒यं द्वि॑ष्मः। पू॒ष्णे श॑रसे स्वाहा॑। ग्राव॑भ्यः
स्वाहा॑। प्र॒तिरे॑भ्यः स्वाहा॑। द्यावा॑पृथिवीभ्या॑ऽ स्वाहा॑। पि॒तृभ्यो॑
घर्म॑पेभ्यः स्वाहा॑। रु॒द्राय॑ रु॒द्रहो॑त्रे स्वाहा॑ ॥ ३८ ॥

अ॒ह॒ज्योतिः॑ के॒तुना॑ जुषताम्। सु॒ज्योति॑ज्योतिषा॑ऽ स्वाहा॑।
रा॒त्रिज्योतिः॑ के॒तुना॑ जुषताम्। सु॒ज्योति॑ज्योतिषा॑ऽ स्वाहा॑।
अपी॑परो माऽहो रा॒त्रियै॑ मा पाहि। ए॒षा ते॑ अ॒ग्ने स॒मित्। तया॑
समि॑ध्यस्व। आयु॑र्मे दाः। व॒र्चसा॑ मा॒ञ्जीः। अपी॑परो मा॒ रा॒त्रिया॑
अ॒हो मा॑ पाहि ॥ ३९ ॥

ए॒षा ते॑ अ॒ग्ने स॒मित्। तया॑ समि॑ध्यस्व। आयु॑र्मे दाः। व॒र्चसा॑ मा॒ञ्जीः।
अ॒ग्निज्योति॑ज्योतिर॒ग्निः स्वाहा॑। सू॒र्यो ज्योति॑ज्योतिः सूर्यः॑ स्वाहा॑।
भूः स्वाहा॑। हु॒तं ह॒विः। मधु॑ ह॒विः। इन्द्र॑तमेऽग्नौ ॥ ४० ॥

पि॒ता नो॑ऽसि मा मा॑ हि॒ंसीः। अ॒श्याम॑ ते देव॒घर्म॑। मधु॑मतो
वाज॑वतः पि॒तुम॑तः। अ॒ङ्गिर॑स्वतः स्वधा॒विनः॑। अ॒शीम॑हि त्वा

मा मा हिंसीः। स्वाहा॑ त्वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभ्यः॑। स्वाहा॑ त्वा॒
नक्ष॑त्रेभ्यः ॥ ४१ ॥

ब्रह्मवर्चसाय॑ पीपिहि स्कन्दया॑द्बुद्राय॑ रुद्रहोत्रे॑ स्वाहाऽहो॑ मा पाह्यमौ सप्त च॑ ॥ १० ॥ ————— [१०]

घर्म॑ या ते॑ दि॒वि शुक्। या गा॑य॒त्रे छन्द॑सि। या ब्रा॑ह्मणे। या
ह॒वि॒र्द्धाने॑। तान्तं॑ ए॒तेना॑व॒ यजे॑ स्वाहा॑। घर्म॑ या ते॒ऽन्तरि॑क्षे शुक्।
या त्रै॑ष्टु॒भे छन्द॑सि। या रा॑ज॒न्ये। याऽऽग्नी॑ध्रे। तान्तं॑ ए॒तेना॑व॒ यजे॑
स्वाहा॑ ॥ ४२ ॥

घर्म॑ या ते॑ पृथि॒व्याश् शुक्। या जा॑ग॒ते छन्द॑सि। या वै॒श्ये।
या स॑द॒सि। तान्तं॑ ए॒तेना॑व॒ यजे॑ स्वाहा॑। अनु॑नोऽद्यानु॑मतिः।
अन्वि॑दनु॒मते॑ त्वम्। दि॒वस्त्वा॑ पर॒स्यायाः॑। अ॒न्तरि॑क्षस्य त॒नुवः॑
पाहि। पृथि॒व्यास्त्वा॑ धर्म॑णा ॥ ४३ ॥

व॒यमनु॑क्रामाम सुवि॒ताय॑ नव्य॑से। ब्रह्म॑णस्त्वा पर॒स्यायाः॑। क्ष॒त्रस्य॑
त॒नुवः॑ पाहि। वि॒शस्त्वा॑ धर्म॑णा। व॒यमनु॑क्रामाम सुवि॒ताय॑ नव्य॑से।
प्रा॒णस्य॑ त्वा पर॒स्यायै॑। चक्षु॑षस्त॒नुवः॑ पाहि। श्रो॒त्रस्य॑ त्वा धर्म॑णा।
व॒यमनु॑क्रामाम सुवि॒ताय॑ नव्य॑से। व॒ल्गुर॑सि शं यु॒धायाः॑ ॥ ४४ ॥

शि॒शुर्जन॑धायाः। शं च॑ वक्षि॒ परि च॑ वक्षि। चतुः॑ स्र॒क्तिर्नाभि॑र॒ऋत॑स्य।
सदो॑ वि॒श्वायुः॑ शर्म॑ स॒प्रथाः॑। अप॒ द्वेषो॑ अप॒हरः॑। अ॒न्यद्व॑तस्य
स॒श्विम॑। घर्मै॑तत्तेऽन्नमे॒तत्पु॒रीष॑म्। तेन॑ वर्द्ध॑स्व॒ चा च॑ प्यायस्व।
व॒र्द्धिषी॑महि च॒ वय॑म्। आ च॑ प्यासिषी॒महि॑ ॥ ४५ ॥

रन्ति॒र्नामा॑सि दि॒व्यो ग॑न्ध॒र्वः। तस्य॑ ते प॒द्वद्वि॑र्द्धानम्।
अ॒ग्नि॒रध्य॑क्षाः। रु॒द्रोऽधि॑पतिः। स॒म॒हमा॑युषा। सं प्रा॑णेन। सं
व॒र्चसा॑। सं प॒यसा॑। सङ्गौ॑प॒त्येन॑। स॒ रा॒यस्पोषे॑ण ॥ ४६ ॥

व्यसौ। योऽस्मान्द्वेष्टि। यं च वयं द्विष्मः। अचिक्रददृष्टा
हरिः। महान्मित्रो न दर्शतः। सः सूर्येण रोचते। चिदसि
समुद्रयौनिः। इन्दुर्दक्षः श्येन ऋतावा। हिरण्यपक्षः शकुनो
भुरण्युः। महान्तसधस्थै ध्रुव आनिषत्तः ॥ ४७ ॥

नमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः। विश्वावसुः सोम गन्धर्वम्। आपो
ददृशुषीः। तदृतेनाव्यायन्। तदन्ववैत्। इन्द्रो रारहाण आसाम्।
परि सूर्यस्य परिधीः रपश्यत्। विश्वावसुरभि तन्नो गृणातु। दिव्यो
गन्धर्वो रजसो विमानः। यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म ॥ ४७ ॥

धियो हिन्वानो धिय इन्नो अव्यात्। सस्त्रिमविन्दच्चरणे नदीनाम्।
अपावृणोदुरो अश्मव्रजानाम्। प्रासाङ्गान्धर्वो अमृतानि वोचत्।
इन्द्रो दक्षं परिजानादहीनम्। एतत्त्वन्देव घर्म देवो देवानुपागाः।
इदमहं मनुष्यो मनुष्यान्। सोमपीथानुमेहि। सह प्रजया सह
रायस्योषेण। सुमित्रा न आप ओषधयः सन्तु ॥ ४९ ॥

दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुः। योऽस्मान्द्वेष्टि। यं च वयं द्विष्मः।
उद्वयन्तमसस्परि। उदुत्यं चित्रम्। इममूषुत्यमस्मभ्यः सनिम्।
गायत्रन्नवीयांसम्। अग्ने देवेषु प्रवोचः ॥ ५० ॥

याऽऽग्नीध्रे तान्त एतेनाव यजे स्वाहा धर्मणा शं युधायाः प्यासिषीमहि पोषेण निषत्तो विद्म सन्त्वष्टौ ॥ ११ ॥

[११]

महीनां पयोऽसि विहितन्देवत्रा। ज्योतिर्भा असि वनस्पतीना-
मोषधीनाः रसः। वाजिनं त्वा वाजिनोऽव नयामः। ऊर्ध्व मनः
सुवर्गम् ॥ ५१ ॥

[१२]

अस्का॒न्द्यौः पृ॒थि॒वीम्। अस्का॑नृष॒भो यु॒वा॒गाः। स्क॒न्ने॒मा वि॒श्वा
भुव॑ना। स्क॒न्नो य॒ज्ञः प्र॒ज॒नय॑तु। अस्का॑न॒ज॒नि प्रा॒ज॒नि। आ
स्क॒न्नाज्जा॑यते वृ॒षा। स्क॒न्नात् प्र॒ज॒निषी॑महि ॥ ५२ ॥

[१३]

या पु॒रस्ता॑द्वि॒द्युदा॑प॒तत्। तान्त॑ ए॒तेना॑व॒ यजे॑ स्वाहा॑। या दक्षि॑ण॒तः।
या प॒श्चात्। योत्त॑र॒तः। योप॑रि॒ष्टाद्वि॒द्युदा॑प॒तत्। तान्त॑ ए॒तेना॑व॒ यजे॑
स्वाहा॑ ॥ ५३ ॥

[१४]

प्रा॒णाय॑ स्वाहा॑ व्या॒नाय॑ स्वाहा॑ऽपा॒नाय॑ स्वाहा॑। चक्षु॑षे स्वाहा॑ श्रोत्रा॑य॒
स्वाहा॑। मन॑से स्वाहा॑ वा॒चे सर॑स्वत्यै स्वाहा॑ ॥ ५४ ॥

[१५]

पू॒ष्णे स्वाहा॑ पू॒ष्णे शर॑से स्वाहा॑। पू॒ष्णे प्र॑प॒त्थ्याय॑ स्वाहा॑ पू॒ष्णे
न॒र॒न्धि॒षाय॑ स्वाहा॑। पू॒ष्णेऽङ्घ्रि॑णये स्वाहा॑ पू॒ष्णे न॒रु॒णाय॑ स्वाहा॑।
पू॒ष्णे सा॑के॒ताय॑ स्वाहा॑ ॥ ५५ ॥

[१६]

उद॑स्य शु॒ष्माद्भानु॑र्ना॒र्त बिभ॑र्ति। भा॒रं पृ॒थि॒वी न भू॑म। प्र शु॒क्रैतु॑ दे॒वी
म॑नी॒षा। अ॒स्मत्सु॑त॒ष्टो रथो॑ न वा॒जी। अर्च॑न्त॒ एके॑ म॒हि सा॑म॒मन्व॑त।
तेन॑ सूर्य॑म॒धारय॑न्। तेन॑ सूर्य॑म॒रोच॑यन्। घ॒र्मः शि॒रस्त॑द॒यम॑ग्निः।
पु॒रीष॑म॒सि संप्रि॑यं प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्भुवत्। प्र॒जाप॑तिस्त्वा साद॒यतु॑। तया॑
दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द ॥ ५६ ॥

[१७]

यास्ते॑ अ॒ग्न आ॒र्द्रा यो॒नयो॒ याः कु॒ला॒यिनीः॑ । ये ते॑ अ॒ग्न इ॒न्द्रवो॒ या
उ॒ नाभ॑यः । यास्ते॑ अ॒ग्ने त॒नुव॒ ऊर्जो॑ नाम । ताभि॒स्त्वमु॒भयी॑भिः
संवि॒दानः । प्र॒जाभि॒रग्ने॒ द्रवि॑णेह सीद । प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु ।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सीद ॥ ५७ ॥

[१८]

अ॒ग्निर॑सि वै॒श्वान॒रोऽसि । सं॒वत्स॒रोऽसि॑ परि॒वत्स॒रोऽसि॑ ।
इ॒दाव॒त्स॒रोऽसी॑दु॒वत्स॒रोऽसि॑ । इ॒द्वत्स॒रोऽसि॑ वत्स॒रोऽसि॑ । तस्य॑ ते
व॒स॒न्तः शि॒रः । ग्री॒ष्मो दक्षि॑णः प॒क्षः । व॒र्षाः पु॒च्छम् । श॒रदु॒त्तरः
प॒क्षः । हे॒म॒न्तो म॒ध्यम् । पू॒र्वप॒क्षाश्चि॑तयः । अ॒पर॒पक्षाः॑ पु॒रीष॑म् ।
अ॒हो॒रा॒त्राणी॑ष्टकाः । तस्य॑ ते मा॒साश्चा॒र्द्धमा॒साश्च॑ कल्पन्ताम् ।
ऋ॒तव॑स्ते कल्पन्ताम् । सं॒वत्स॒रस्ते॑ कल्पताम् । अ॒हो॒रा॒त्राणि॑ ते
कल्पन्ताम् । ए॒ति प्रे॒ति वी॒ति स॒मित्यु॑दि॒ति । प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु ।
तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सीद ॥ ५८ ॥

चितयो नव च ॥ १९ ॥

[१९]

भूर्भु॒वः सु॒वः । ऊ॒र्ध्व ऊ॒षुण॑ ऊ॒तये॑ । ऊ॒र्ध्वो नः॑ पा॒ह्यः ह॑सः ।
वि॒धुन्द्र॑द्रा॒णः स॒मने॑ ब॒हूना॑म् । यु॒वान॑ः स॒न्तं प॒लितो॑ ज॒गार ।
दे॒वस्य॑ पश्य का॒व्यं म॒हित्वा॒द्या म॒मार॑ । स॒ह्यः स॒मान॑ । य॒दृते
चि॒दभि॑श्रिषः । पु॒रा ज॒र्तृभ्य॑ आ॒तृदः॑ । स॒न्धा॒ता स॒न्धिं म॒घवा॑
पु॒रोव॑सुः ॥ ५९ ॥

निष्क॑र्ता वि॒हुतं॑ पु॒नः । पु॒नरू॒र्जा स॒ह र॒य्या । मा नो॑ घ॒र्म
व्यथि॑तो वि॒व्यथो॑ नः । मा नः॑ प॒रम॑ध॒रम्मा॑ रजो॒नैः । मोष्व॑स्माः
स्तम॑स्यन्त॒रा धाः॑ । मा रु॒द्रिया॑सो अ॒भिगु॑र्व॒धानः॑ । मा नः॑

क्रतुभिर्हीडितेभिरस्मान्। द्विषासुनीते मा परा दाः। मा नो रुद्रो
निर्ऋतिर्मा नो अस्ता। मा द्यावापृथिवी हीडिषाताम् ॥ ६० ॥

उप नो मित्रावरुणाविहावतम्। अन्वादीध्याथामिह नः सखाया।
आदित्यानां प्रसितिर्हेतिः। उग्रा शतापांश्चा घविषा परिणो वृणक्तु।
इमं मे वरुण तत्त्वा यामि। त्वं नो अग्ने स त्वं नो अग्ने। त्वमग्ने
अयासि। उद्वयन्तमसस्परि। उदुत्यं चित्रम्। वयः सुपर्णाः ॥ ६१ ॥

पुरोवसुर्हीडिषाताः सुपर्णाः ॥ २० ॥ [२०]

भूर्भुवः सुवः। मयि त्यदिन्द्रियं महत्। मयि दक्षो मयि क्रतुः। मयि
धायि सुवीर्यम्। त्रिशुग्धर्मो विभातु मे। आकूत्या मनसा सह।
विराजा ज्योतिषा सह। यज्ञेन पर्यसा सह। ब्रह्मणा तेजसा सह।
क्षत्रेण यशसा सह। सत्येन तपसा सह। तस्य दोहमशीमहि।
तस्य सुम्नमशीमहि। तस्य भक्षमशीमहि। तस्य त इन्द्रेण पीतस्य
मधुमतः। उपहूतस्योपहूतो भक्षयामि ॥ ६२ ॥

यशसा सह षड् ॥ २१ ॥ [२१]

यास्तै अग्ने घोरास्तनुवः। क्षुच्च तृष्णा च। अस्तुक्कानाहुतिश्च।
अशनया च पिपासा च। सेदिश्रामतिश्च। एतास्तै अग्ने
घोरास्तनुवः। ताभिरमुं गच्छ। योऽस्मान्द्वेष्टि। यं च वयं
द्विष्मः ॥ ६३ ॥

[२२]

स्निक् स्त्रीहितिश्च स्निहितिश्च। उष्णा च शीता च। उग्रा च भीमा च।
सदानीं सेदिरनिरा। एतास्तै अग्ने घोरास्तनुवः। ताभिरमुं गच्छ।

यौऽस्मान्द्वेष्टि। यं च वयं द्विष्मः ॥ ६४ ॥

[२३]

धुनिश्च ध्वान्तश्च ध्वनश्च ध्वनयुश्च। निलिपश्च विलिपश्च
विक्षिपः ॥ ६५ ॥

[२४]

उग्रश्च धुनिश्च ध्वान्तश्च ध्वनश्च ध्वनयुश्च। सहस्रहाश्च सहमानश्च
सहस्वाश्च सहीयाश्च। एत्य प्रेत्य विक्षिपः ॥ ६६ ॥

[२५]

अहोरात्रे त्वोदीरयताम्। अर्द्धमासास्त्वोर्द्धा जयन्तु। मासास्त्वा
श्रपयन्तु। ऋतवस्त्वा पचन्तु। संवत्सरस्त्वा हन्त्वसौ ॥ ६७ ॥

[२६]

खट् फट् जहि। छिन्धी भिन्धी हन्धी कट्। इति वाचः
क्रूराणि ॥ ६८ ॥

[२७]

विगा इन्द्र विचरन्त्स्याशयस्व। स्वपन्तमिन्द्र पशुमन्तमिच्छ।
वज्रेणामुं बोधय दुर्विदत्रम्। स्वपतोऽस्य प्रहर भोजनेभ्यः।
अग्ने अग्निना संवदस्व। मृत्यो मृत्युना संवदस्व। नमस्ते अस्तु
भगवः। सकृत्ते अग्ने नमः। द्विस्ते नमः। त्रिस्ते नमः। चतुस्ते
नमः। पञ्चकृत्वस्ते नमः। दशकृत्वस्ते नमः। शतकृत्वस्ते नमः।
आसहस्रकृत्वस्ते नमः। अपरिमितकृत्वस्ते नमः। नमस्ते अस्तु
मा मा हिंसीः ॥ ६९ ॥

त्रिस्ते नमः सप्त च ॥ २८ ॥

[२८]

असृन्मुखो रुधिरेणाव्यक्तः। यमस्य दूतः श्वपाद्विधावसि।
गृध्रः सुपर्णः कुणपं निषेवसे। यमस्य दूतः प्रहितो भवस्य
चोभयौः ॥ ७० ॥

[२९]

यदेतद्वृकसो भूत्वा। वाग्दैव्यभिरायसि। द्विषन्तं मेऽभिराय। तं मृत्यो
मृत्यवे नय। स आर्त्यार्तिमाच्छतु ॥ ७१ ॥

[३०]

यदीषितो यदि वा स्वकामी। भयेडको वदति वाचमेताम्।
तामिन्द्राग्नी ब्रह्मणा संविदानौ। शिवामस्मभ्यङ्कणुतङ्गहेषु ॥ ७२ ॥

[३१]

दीर्घमुखि दुरहणु। मा स्म दक्षिणतो वदः। यदि दक्षिणतो वदद्विषन्तं
मेऽव बाधासै ॥ ७३ ॥

[३२]

इत्थादुलूक आपप्तत्। हिरण्याक्षो अयौमुखः। रक्षसान्दूत आगतः।
तमितो नाशयाग्रे ॥ ७४ ॥

[३३]

यदेतद्भूतान्यन्वाविश्य। दैवीं वाचं वदसि। द्विषतो नः परावद।
तान्मृत्यो मृत्यवे नय। त आर्त्याऽऽर्तिमाच्छन्तु। अग्निनाऽग्निः
संवदताम् ॥ ७५ ॥

-। ३५।

[३४]

प्रसार्यं सव्यथ्यौ पतसि। सव्यमक्षि निपेपि च। मेहकस्य
चनाममत् ॥ ७६ ॥

-। ३६।

[३५]

अत्रिणा त्वा क्रिमे हन्मि। कण्वेन जमदग्निना। विश्वावसोर्ब्रह्मणा
हतः। किमीणां राजा। अप्येषां स्थपतिर्हतः। अथो माताऽथो
पिता। अथो स्थूरा अथो क्षुद्राः। अथो कृष्णा अथो श्वेताः। अथो
आशातिका हताः। श्वेताभिः सह सर्वे हताः ॥ ७७ ॥

-। ३७।

[३६]

आहरावद्य। श्रुतस्य हविषो यथा। तत्सत्यम्। यदमुं यमस्य
जम्भयोः। आदधामि तथा हि तत्। खण्फण्मसि ॥ ७८ ॥

-। ३८।

[३७]

ब्रह्मणा त्वा शपामि। ब्रह्मणस्त्वा शपथेन शपामि। घोरेण त्वा
भृगूणां चक्षुषा प्रेक्षै। रौद्रेण त्वाङ्गिरसां मनसा ध्यायामि। अघस्य
त्वा धारया विद्धामि। अधरो मर्त्यघस्वाऽसौ ॥ ७९ ॥

-। ३९।

[३८]

उत्तुद शिमिजावरि। तल्पेजे तल्प उत्तुद। गिरी रनु
प्रवेशय। मरीचीरुप सन्नुद। यावदितः पुरस्तादुदयाति सूर्यः।

तावदि॒तोऽमु॒न्नाश॑य। योऽस्मान्द्वेष्टि॑। यं च व॒यं द्वि॒ष्मः ॥ ८० ॥

-। ४०।

[३९]

भूर्भुवः॑ सु॒वो भूर्भुवः॑ सु॒वो भूर्भुवः॑ सु॒वः। भुवोऽद्वायि॑ भुवोऽद्वायि॑
भुवोऽद्वायि॑। नृ॒म्णायि॑ नृ॒म्णं नृ॒म्णायि॑ नृ॒म्णं नृ॒म्णायि॑ नृ॒म्णम्।
नि॒धाय्यो॑ वायि नि॒धाय्यो॑ वायि नि॒धाय्यो॑ वायि। ए अ॒स्मे अ॒स्मे।
सु॒वर्न॑ ज्योतीः॑ ॥ ८१ ॥

स॒मित्समि॑न्धे व्र॒तं चरि॑ष्याम्यायु॒षा तेज॑सा व॒र्चसा॑ श्रि॒या यश॑सा
ब्रह्म॑व॒र्चसे॒नाष्टौ॑ च॑। ४१।

[४०]

पृ॒थि॒वी स॒मित्। ता॒म॒ग्निः स॒मिन्धे॑। साऽ॒ग्निः स॒मिन्धे॑। ता॒म॒हः स॒मिन्धे॑।
सा मा॑ स॒मिद्धा॑। आ॒यु॒षा तेज॑सा। व॒र्चसा॑ श्रि॒या।
यश॑सा ब्रह्म॑व॒र्चसे॒न। अ॒न्नाद्ये॑न स॒मिन्ता॒ऽऽ स्वाहा॑। अ॒न्तरि॑क्षः
स॒मित् ॥ ८२ ॥

तां वा॒युः स॒मिन्धे॑। सा वा॒युः स॒मिन्धे॑। ता॒म॒हः स॒मिन्धे॑।
सा मा॑ स॒मिद्धा॑। आ॒यु॒षा तेज॑सा। व॒र्चसा॑ श्रि॒या। यश॑सा
ब्रह्म॑व॒र्चसे॒न। अ॒न्नाद्ये॑न स॒मिन्ता॒ऽऽ स्वाहा॑। द्यौः स॒मित्।
तामा॑दि॒त्यः स॒मिन्धे॑ ॥ ८३ ॥

साऽऽदि॒त्यः स॒मिन्धे॑। ता॒म॒हः स॒मिन्धे॑। सा मा॑ स॒मिद्धा॑। आ॒यु॒षा
तेज॑सा। व॒र्चसा॑ श्रि॒या। यश॑सा ब्रह्म॑व॒र्चसे॒न। अ॒न्नाद्ये॑न स॒मिन्ता॒ऽऽ
स्वाहा॑। प्रा॒जाप॑त्या मे स॒मिद॑सि स॒पत्न॑क्षय॒णी। भ्रा॒तृव्य॑हा मेऽसि॑

स्वाहा॥ अग्रे॑ व्रतपते व्रतं चरिष्यामि ॥ ८४ ॥

तच्छकेयं तन्मे॑ राध्यताम्। वायो॑ व्रतपत आदित्य व्रतपते। व्रतानां॑
व्रतपते व्रतं चरिष्यामि। तच्छकेयं तन्मे॑ राध्यताम्। द्यौः समित्।
तामादित्यः समिन्धे। साऽऽदित्यः समिन्धे। तामहः समिन्धे। सा
मा समिद्धा। आयुषा तेजसा ॥ ८५ ॥

वर्चसा श्रिया। यशसा ब्रह्मवर्चसेन। अन्नाद्येन॑ समिन्ताऽ॒ स्वाहा॥
अन्तरिक्षः समित्। तां वायुः समिन्धे। सा वायुः समिन्धे। तामहः
समिन्धे। सा मा समिद्धा। आयुषा तेजसा। वर्चसा श्रिया ॥ ८६ ॥

यशसा ब्रह्मवर्चसेन। अन्नाद्येन॑ समिन्ताऽ॒ स्वाहा॥ पृथिवी
समित्। तामग्निः समिन्धे। साऽग्निः समिन्धे। तामहः समिन्धे।
सा मा समिद्धा। आयुषा तेजसा। वर्चसा श्रिया। यशसा
ब्रह्मवर्चसेन ॥ ८७ ॥

अन्नाद्येन॑ समिन्ताऽ॒ स्वाहा॥ प्राजापत्या मे॑ समिदसि सपत्नक्षयणी।
भ्रातृव्यहा मे॑ऽसि स्वाहा॥ आदित्य व्रतपते व्रतमचारिषम्।
तदशकं तन्मे॑ऽराधि। वायो॑ व्रतपतेऽग्रे॑ व्रतपते। व्रतानां॑ व्रतपते
व्रतमचारिषम्। तदशकं तन्मे॑ऽराधि ॥ ८८ ॥

[४१]

शं नो वातः पवतां मातरिश्वा शं नस्तपतु सूर्यः। अहानि॑शं भवन्तु
नः शः रात्रिः प्रतिधीयताम्। शमुषा नो व्युच्छतु शमादित्य
उदैतु नः। शिवा नः शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति। मा ते
व्योम सन्दृशि। इडा॒यै वास्त्व॑सि वास्तुम॒द्वास्तुम॑न्तो भूयास्म मा

वास्तो॑ऽश्छि॒त्स्मह्य॑वास्तुः स भू॒याद्यो॑ऽस्मान्द्वेष्टि॒ यं च व॒यं द्विष्मः॑ ।
 प्र॒ति॒ष्ठासि॑ प्र॒ति॒ष्ठाव॑न्तो भू॒यास्म॒ मा प्र॒ति॒ष्ठाया॑श्छि॒त्स्मह्य॑प्रति॒ष्ठः स
 भू॒याद्यो॑ऽस्मान्द्वेष्टि॒ यं च व॒यं द्विष्मः॑ । आ वा॑त वा॒हि भेष॑जं वि वा॑त
 वा॒हि यद्र॑पः । त्व॒ ५ हि वि॒श्वभै॑षजो दे॒वाना॑न्दू॒त ई॒यसे॑ । द्वावि॒मौ
 वा॒तौ वा॒त आ सि॒न्धो॑रा प॒राव॑तः ॥ ८९ ॥

दक्षं॑ मे अ॒न्य आ॒वातु॑ प॒रा॒न्यो वा॑तु यद्र॑पः । यद॒दो वा॑तते गृ॒होऽमृ॑तस्य
 नि॒धिर्ह॑तः । ततो॑ नो दे॒हि जी॒वसे॒ ततो॑ नो धे॒हि भेष॑जम् । ततो॑
 नो म॒ह आ॒वह॑ वा॒त आ॒वातु॑ भेष॑जम् । श॒म्भूर्म॑योभू॒र्नो ह॒दे प्र ण
 आयू॑ऽषि तारिष॑त । इन्द्र॑स्य गृ॒होऽसि॑ तं त्वा प्र॑पद्ये स॒गुः सा॒श्वः ।
 स॒ह यन्मे॑ अस्ति ते॒न । भूः प्र॑पद्ये भुवः प्र॑पद्ये सुवः प्र॑पद्ये भूर्भुवः
 सुवः प्र॑पद्ये वा॒युं प्र॑पद्येऽना॑र्ता दे॒वतां॑ प्र॑पद्येऽश्मा॑नमा॒खणं॑ प्र॑पद्ये
 प्र॒जाप॑तेर्ब्रह्म॒कोशं॑ ब्रह्म प्र॑पद्य ओं प्र॑पद्ये । अ॒न्तरि॑क्षं म उ॒र्वन्तरं॑
 बृ॒हद॑ग्नयः प॒र्वता॑श्च यया वा॑तः स्व॒स्त्या स्व॑स्ति॒मान्त॑या स्व॒स्त्या
 स्व॑स्ति॒मान॑सानि । प्रा॒णापा॑नौ मृ॒त्योर्मा॑ पा॒तं प्रा॑णा॒पानौ॑ मा मा
 हा॒सिष्टं॑ मयि मे॒धां मयि॑ प्र॒जां मय्य॑ग्निस्तेजो॑ दधातु मयि मे॒धां मयि॑
 प्र॒जां मयी॑न्द्र इन्द्रि॒यं द॑धातु मयि मे॒धां मयि॑ प्र॒जां मयि॑ सूर्यो॒ भ्राजो॑
 दधातु ॥ ९० ॥

द्युभि॑र॒क्तुभिः॑ परि॒पात॑मस्मानरि॒ष्टेभि॑रश्विना सौ॒भगे॑भिः । तन्नो॑ मि॒त्रो
 वरु॑णो माम॒हन्ता॑मदि॒तिः सि॒न्धुः पृथि॑वी उ॒त द्यौः । कया॑ नश्चि॒त्र
 आ भु॑वदू॒ती स॒दावृ॑धः सखा॑ । कया॑ शचि॒ष्ठया॑ वृ॒ता । कस्त्वा॑ स॒त्यो
 मदा॑नां म॒हिष्ठो॑ मत्स॒दन्ध॑सः । दृ॒ढाचि॑दा॒रुजे॑ वसु । अ॒भी षु णः॑

सखीनामविता जरितृणाम्। शतं भवास्यूतिभिः। वयः सुपर्णा
उपसेदुरिन्द्रं प्रियमैधा ऋषयो नाधमानाः। अप ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि
चक्षुर्मुग्ध्यस्मान्निधयेव बद्धान्॥ ९१ ॥

शं नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतयै। शंयोरभिस्रवन्तु नः।
ईशाना वार्याणां क्षयन्तीश्चरषणीनाम्। अपो याचामि भेषजम्।
सुमित्रा न आप ओषधयः सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुर्योऽस्मान्द्वेष्टि
यं च वयं द्विष्मः। आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन।
महे रणाय चक्षसे। यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह
नः। उशतीरिव मातरः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय
जिन्वथ॥ ९२ ॥

आपो जनयथा च नः। पृथिवी शान्ता साग्निना शान्ता सा मै
शान्ता शुचं शमयतु। अन्तरिक्षं शान्तं तद्वायुना शान्तं तन्मै
शान्तं शुचं शमयतु। द्यौः शान्ता सादित्येन शान्ता सा मै
शान्ता शुचं शमयतु। पृथिवी शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिर्द्यौः
शान्तिर्दिशः शान्तिरवान्तरदिशः शान्तिरग्निः शान्तिर्वायुः
शान्तिरादित्यः शान्तिश्चन्द्रमाः शान्तिर्नक्षत्राणि शान्तिरापः
शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः शान्तिर्गौः शान्तिरजा
शान्तिरश्वः शान्तिः पुरुषः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणः शान्तिः
शान्तिरेव शान्तिः शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः। तयाहं शान्त्या
सर्वशान्त्या मह्यं द्विपदे चतुष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्मे
अस्तु शान्तिः। एह श्रीश्च ह्रीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा

श्रद्धा सत्यन्धर्मश्चैतानि मोक्षिष्ठन्तमनूतिष्ठन्तु मा मा॒ः श्रीश्च
 हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यन्धर्मश्चैतानि मा
 मा हासिषुः। उदायुषा स्वायुषोदोषधीना॑ रसेनोत्पर्जन्यस्य
 शुष्मेणोदस्थाममृता॑ अनु। तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत्।
 पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं नन्दाम शरदः शतं मोदाम
 शरदः शतं भवाम शरदः शत॑ शृण्वाम शरदः शतं प्रब्रवाम
 शरदः शतमजीताः स्याम शरदः शतं ज्योक्क सूर्यं दृशे। य
 उदगान्महतोऽर्णवा॑द्विभ्राजमानः सरिरस्य मध्यात्स मा वृषभो
 लोहिताक्षः सूर्यो विपश्चिन्मनसा पुनातु। ब्रह्मणश्चोत्तन्यसि ब्रह्मण
 आणी स्थो ब्रह्मण आवपनमसि धारितेयं पृथिवी ब्रह्मणा मही
 धारितमेनेन महदन्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवी॑ सदैवां यदहं वेद
 तदहन्धारयाणि मा मद्देदोऽधिविस्त्रसत्। मेधामनीषे माविशता॑
 समीचीं भूतस्य भव्यस्यावरुध्यै सर्वमायुरयाणि सर्वमायुरयाणि।
 आभिर्गीर्भिर्यदतो न ऊनमाप्यायय हरिवो वर्धमानः। यदा
 स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम। ब्रह्म
 प्रावादिष्म तन्नो मा हासीत्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥ ९३ ॥

परावतो दधातु वद्धां जिन्वथ दृशे सप्त च॥४२॥ [४२]

नमोऽनुमदन्तु। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

